

KATONAI ALAPISMERETEK ÉRETTSÉGI VIZSGATÁRGY

I. RÉSZLETES VIZSGAKÖVETELMÉNYEK

A felnövekvő generáció nem rendelkezik ismeretekkel a honvédelemről, a minősített időszakokban rá háruló állampolgári kötelezettségekről. A katonai alapismeretek tantárgy oktatása segít a középiskolákban tanuló fiatalok honvédelmi nevelésében és katonai pályára irányításában. A tananyag elsajátításával megismerik a Magyarország honvédelmének felépítését, a Magyar Honvédség feladatait, a katonák mindennapi életét. Ismereteik bővülésével kialakul és folyamatosan erősödik a honvédelem és a katonai élet iránti pozitív hozzáállásuk.

A felkészülés eredményeként a tanulók megfelelő adottságaikra, képességszintjükre alapozva képessé válnak a katonai felsőoktatásba vagy szerződéses állományba történő felvételi követelmények teljesítésére, továbbá a katonai szolgálat nehézségeinek elviselésére.

Középszint

A középszintű vizsgán a diákoknak az egyszerűbb ismeretszerzési eljárásokról, a rendszerezés és alkalmazás alapvető formáiról kell számot adniuk. A vizsgakövetelményekben megfogalmazott témakörök lényegi ismeretanyagának reprodukálása, a fontosabb összefüggések felismerése, a katonai terminológia használata, a gyakorlati ismeretek elsajátítása és az érettségi vizsgán történő bemutatása a követelmény.

Emelt szint

Az emelt szintű vizsga elsősorban a katonai felsőoktatásba készülő diákok képességeit és ismereteit vizsgálja. A vizsgázóktól a középszintű követelményeket meghaladó bonyolultabb ismeretszerzési eljárásokat, kifejezőkészséget, összetettebb összehasonlítási és elemzési szempontokat követel meg, valamint a tények és az adatok tágabb körét kéri számon.

A) KOMPETENCIÁK¹

- a tanulóknak el kell sajátítaniuk: Magyarország biztonság- és szövetségi politikájával, honvédelmével kapcsolatos ismereteket, megismerik a NATO, az Európai Unió az ENSZ felépítését, működését, tevékenységük jellemzőit a válságövezetekben;

- ismerniük kell a Magyar Honvédség feladatait, szervezeti felépítését, személyi állományának összetételét, a szerződéses katonák napi életét és járandóságait;

- megismerik a modern hadviselés jellemző vonásait, a különleges alakulatok feladatait, a modern haditechnikai eszközök közül a fontosabbak adatait;

- elsajátítják a térkép- és tereptani alapismereteken belül a tereptani alapismereteket, a térképismeretet, valamint a terepen történő tájékozódást;

- elsajátítják a béketámogató műveletek alapjait, a békefenntartó eljárasmódokat, a nem háborús műveletek felosztását és jellemzőit;

- az általános katonai ismereteken belül elsajátítják az általános harcászati, a löelmélet, a katonai túlélés alapjait, megismerik az atom-, biológiai és vegyi fegyverek jellemzőit és hatásait, a Magyar Honvédség jellemző haditechnikai eszközeit, a szerződéses katonák kiképzési rendszerét, valamint a katonák alaki felkészítésének fontosabb mozzanatait;

¹ Módosította: 33/2015. (VI. 24.) EMMI rendelet 3. § 15.

- a hadijogi alapismereteken belül tisztában vannak a hágai és a genfi egyezmények létrejöttével, annak fontosabb elemeivel, a hadifoglyokkal történő bánásmód szabályaival, a polgári lakosság védelmének módszereivel, a hadviselés eszközeinek és módszereinek szabályozásával, a Nemzetközi Törvényszék feladataival;

- az egészségügyi ismereteken belül elsajátítják a sérültek kimentésének szabályait, az újraélesztés szakszerű végrehajtását, a vérzések, törések, ízületi sérülések ellátását, megismerik a sérült katonák harctéri ellátásának rendszerét.

B) TÉMAKÖRÖK

A középszintnél felsorolt követelmények az emelt szintre is érvényesek.

	Témák	VIZSGASZINTEK	
		Középszint	Emelt szint
1. ²	Magyarország biztonságpolitikai környezete	<ul style="list-style-type: none"> - A biztonsági kihívás fogalma és a biztonsági kihívások típusai, a biológiai hadviselés jellemzői, hatása a biztonságra - A globalizáció hatásai a biztonságra - Hazánkat fenyegető katonai kockázatok - Hazánkat fenyegető nem katonai kockázatok - Magyarország Nemzeti Katonai Stratégiájának fontosabb jellemzői 	<ul style="list-style-type: none"> - Magyarország biztonságpolitikai környezetének változása a II. világháború óta napjainkig - Magyarország biztonságpolitikájának főbb elemei, jellemző vonásai - Hazánk Nemzeti Katonai Stratégiájának fontosabb elemei - Magyarország biztonsági helyzetének változása a NATO-ba történt belépésünk óta - Az Európai Unió tagság hatása Magyarország biztonsági helyzetére - A NATO létrejöttének történelmi körülményei - A NATO-doktrínák kidolgozásának történelmi háttere, hatásuk a világpolitikai helyzetre - A NATO feladatrendszerének változása a kétpólusú világrend megszűnése után - A NATO válasza a XXI. század biztonságpolitikai kihívásaira - Az Európai Unió kialakulásának folyamata, az integráció lépcsőfokai - Az Európai Unió közös kül- és biztonságpolitikájának szükségessége és jellemzői - Az ENSZ tevékenysége a világ válságövezeteiben 1945 óta - Az ENSZ első generációs béketámogató műveleteinek kialakulása, jellemzői - Az ENSZ második generációs béketámogató műveleteinek kialakulása, jellemzői - Az ENSZ harmadik generációs

² Módosította: 33/2015. (VI. 24.) EMMI rendelet 3. § 16., 17., 18.

			béketámogató műveleteinek kialakulása, jellemzői
2.	A Magyar Honvédség felépítése és a katonai szervezetek jellemzői	<ul style="list-style-type: none"> - A Magyar Honvédség feladatai - A parancsnok feladatai - A raj, a szakasz és a század felépítése - A harci erők általános feladatai - A lövészkötelékek jellemzői - A harcokcsizó kötélekek jellemzői - A harci támogató erők általános jellemzése - A felderítő kötélekek jellemzése - A tűzérkötélekek jellemzése - A harci kiszolgáló-támogató erők általános jellemzői - A logisztikai támogatás jellemzői - Az egészségügyi kötélekek jellemzői - A szerződéses katonák kiképzési rendszerének elemei 	<ul style="list-style-type: none"> - A Magyar Honvédség béketámogató tevékenységének története - A Magyar Honvédség aktuális külföldi misszióinak feladatai és jellemzése - A Magyar Honvédség felépítése, haderőneveinek jellemzői
3.	A modern háborúk jellemzői	<ul style="list-style-type: none"> - A modern háborúk jellemző vonásai - A különleges egységek jellemzői és feladatai - A modern haditechnikai eszközök jellemzői 	<ul style="list-style-type: none"> - A globalizáció és a modern hadviselés kapcsolata
4.	Térkép- és tereptani alapismeretek	<ul style="list-style-type: none"> - A meghatározó terepelemek jellemzői - A terep felosztása - A tájtypusok jellemzői - A földrajzi fókálózat jellemzői - A védelmi célú térképek vetületei - Az UTM hengervetület jellemzői - Az UTM vetület koordinátarendszere - A földrajzi koordinátarendszer - Az MGRS azonosító rendszer - A GEOREF azonosító rendszer - A térképi jelek csoportosítása és jellemzése - A jelkulcs felépítése és tartalma - A domborzat ábrázolása a topográfiai térképeken - A tájoló felépítése és jellemzői - A földrajzi, mágneses és hálózati északi irányok összefüggései - A világtájékok meghatározása és kitűzése tájolóval - A világtájékok meghatározása egyéb módszerekkel - A térkép tájolása tájolóval - A térkép tájolása vonalas tereptárnyak alapján - Az álláspont meghatározásának módszerei 	<ul style="list-style-type: none"> - A terep alkotóelemeinek fontosabb jellemzői, hatásuk bemutatása a harc kimenetelére - A terep- és tájtypusok jellemzői, hatásuk elemzése a katonai tevékenységekre - Egy adott pont UTM koordinátájának meghatározása - Egy adott pont földrajzi koordinátájának meghatározása - Egy adott pont MGRS azonosítójának meghatározása - Egy adott pont GEOREF azonosítójának meghatározása - Az IMW szelvényezési rendszer jellemzése - A földrajzi, a mágneses és a hálózati északi irányok összefüggései - Tájékozódási módszerek a terepen - A GPS alapú tájékozódás elve

		- A GPS gyakorlati alkalmazási lehetőségei	
5.	Az általános katonai ismeretek		
5.1.	A harcászat alapfogalmai	<ul style="list-style-type: none"> - A harc fogalma és tartalma, a harci lehetőségek összetevői - Az összefegyvernemi harc fogalma és jellemzői - A védelem és a támadás formái, valamint méretei - A katonák általános kötelmei harcban - A katonák mozgásmódjai a harcmezőn 	
5.2.	A béketámogató műveletek	<ul style="list-style-type: none"> - A béketámogatás fogalma és célja - A békeműveletek felosztása és jellemzői - A nem háborús műveletek felosztása és jellemzői - A békefenntartó eljárások felosztása és jellemzői 	<ul style="list-style-type: none"> - A béketámogató eljárások rendszere az 1992-es ENSZ főtitkári jelentés alapján - Az egyes békefenntartó eljárások bemutatása
5.3.	A löelmélet alapjai	<ul style="list-style-type: none"> - A gyalogsági fegyverek lőszerének felosztása - Az éles lőszer típusai, felépítése és részei - A röppálya fogalma és elemei 	
5.4.	Túlélési ismeretek	<ul style="list-style-type: none"> - A túlélésre történő felkészülés feladatai a kiképzés során - A menedék helyének kiválasztási szempontjai - A tűzrakás módjai - A növények fogyaszthatósági tesztjének lépései - A személyi álcázás végrehajtása 	<ul style="list-style-type: none"> - A katonákat érhető rendkívüli helyzetek rendszere - A túlélés érdekében szükséges teendők bemutatása
5.5.	ABV védelmi alapismeretek	<ul style="list-style-type: none"> - Az atomrobbanás pusztító hatásai és jellemzésük - A vírusok, baktériumok és a gombák jellemzése - A mérgező harcanyagok csoportosítása - Az idegbénító hatású mérgező harcanyagok jellemzői - Az általános hatású mérgező harcanyagok jellemzői - A hólyaghúzó hatású mérgező harcanyagok jellemzői - A fojtó hatású mérgező harcanyagok jellemzői - Az ingerlő hatású mérgező harcanyagok jellemzői - A pszichotoxikus mérgező harcanyagok jellemzői - A növényzetpusztító mérgező harcanyagok jellemzői - A védekezés módjai a biológiai harcanyagok ellen 	<ul style="list-style-type: none"> - A nukleáris fegyverek jellemzői, alkalmazásának hatásai - A vegyi fegyverek csoportosítása és jellemzése - A biológiai fegyverek csoportosítása és jellemzése

5.6.	Haditechnikai ismeretek	<ul style="list-style-type: none"> - A Magyar Honvédség jellemző haditechnikai eszközeinek jellemzői - A gépkarabély részei, működése és jellemző adatai - A pisztoly részei, működése és jellemző adatai - A támadó kézigránát részei, működése és jellemző adatai - A védő kézigránát részei, működése és jellemző adatai - A harckocsi jellemzése és fegyverzete - A gyalogsági harcjármű jellemzése és fegyverzete - A vadászrepülőgép jellemzői és technikai adatai - A harci helikopter jellemzői és technikai adatai 	
6.	Alaki ismeretek	<ul style="list-style-type: none"> - Az alakosság alapfogalmai - A „Vigyázz!” állás, a „Pihenj!” állás végrehajtása - A „Szerelvényt igazíts!”, a „Terpeszállás!”, „Oszolj!” vezényszavak végrehajtása - A „Jobbra át!”, „Balra át!” és a „Hátra arc!” vezényszavak végrehajtása - A tiszteletadás végrehajtása - Menet az előljáráshoz, jelentés, jelentkezés végrehajtása - A katonai rendezvények alakitartalma 	<ul style="list-style-type: none"> - Az alakosi tevékenység kialakulása, az alakosság jelentősége a katonai fegyelem fenntartásában
7. ³	A honvédelem rendszere és a honvédelmi kötelezettségek	<ul style="list-style-type: none"> - A minősített időszakok jellemzői - A Honvédelmi Tanács fontosabb feladatai - A minősített időszakokban elrendelhető rendkívüli intézkedések - Az állampolgárok személyes honvédelmi kötelezettségei - A Magyar Honvédség tényleges állománya - A hivatásos jogviszony jellemzői - A szerződéses jogviszony jellemzői - Az önkéntes tartalékos jogviszony jellemzői 	<ul style="list-style-type: none"> - Magyarország honvédelmét meghatározó jogszabályok - A minősített időszakok elrendelésének feltételei, az egyes minősített időszakok jellemzői - A honvédelmi kötelezettségek rendszere, tartalma - A honvédelem rendszerének irányítása minősített időszakokban - A Honvédelmi Tanács összetétele és feladatai
8.	Hadijogi alapismeretek	<ul style="list-style-type: none"> - A genfi egyezmények létrejöttének körülményei, fontosabb elemei - A hágai egyezmények létrejöttének körülményei, fontosabb elemei 	<ul style="list-style-type: none"> - A harcosok jellemzői - A zsoldos jellemzői - A terrorizmus jellemző vonásai - A harcképtelenség ismérvei - A hadifoglyokkal szembeni bánásmód szabályai - A polgári lakosság és a polgári javak védelme

³ Módosította: 33/2015. (VI. 24.) EMMI rendelet 3. § 19.

			<ul style="list-style-type: none"> - A meglepő aknák jellemzői - A hitszegés fogalma - A Nemzetközi Törvényszék feladatai
9.	A szerződéses katonák élete a Magyar Honvédségben	<ul style="list-style-type: none"> - A katonai rendfokozatok - A napirend fő pontjai - A Magyar Honvédség ügyeleti szolgálatai - A függelmi viszonyok - A parancs fogalma, a parancsadás jellemzői - A kihallgatás - A szolgálati érintkezés szabályai - A katonák járandóságai 	
10.	Egészségügyi ismeretek	<ul style="list-style-type: none"> - Teendők a baleseti helyszínen - Ellátási sorrend normál balesetekben - Ellátási sorrend katasztrófákban és tömeges balesetben - Az elsősegélynyújtók feladatai a mentők megérkezéséig - A sérült mozgatására alkalmazható módszerek - Fektetési módok a sérültek ellátásakor - Az eszméletlenség megállapításának módszerei - Az eszméletlen beteg ellátása - Az eszméletlen beteg vagy a sérült mozgatása - A halál biztos jelei - Az újraélesztés végrehajtása - A defibrillátor alkalmazása - A vérzések típusai - Az artériás vérzés ellátása - Az artériás nyomókötés elkészítése - A vénás vérzés ellátása - A vénás nyomókötés elkészítése - A kapilláris vérzés ellátása - A fedőkötés elkészítése - Kötözési alapelvek - A törések fajtái - A törések tünetei - A törések ellátása - Az ízületi sérülések fajtái - Az ízületi sérülések ellátása - A harctéren megsérült katonák ellátásának szakaszai - A mérgezések ellátásának szabályai 	